

MELDCODE SKOBOS

STAP 1
In kaart brengen
signalen

STAP 2
Overleggen met
een (deskundige)
collega en/of
evt. (anoniem) Veilig
Thuis

STAP 3
Gesprek met
ouders/verzorgers/
kind

STAP 4
Wegen:
5 vragen
(vermoeden)
geweld of
kindermishandeling

STAP 5
Beslissen:
I. Melden bij
Veilig Thuis
II. én
hulpverleners?

Beslissing 1:
Melden bij Veilig Thuis?

Beslissing 2:
Is hulpverlening (ook) mogelijk?

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
De stappen van de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling.....	4
Wie heeft welke verantwoordelijkheid?	6
Bijlage 1.....	9
Bijlage 2.....	12
Bijlage 3.....	13
Bijlage 4.....	15
Bijlage 5.....	18

Inleiding

Sinds 1 juli 2013 zijn organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren op grond van de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht om een meldcode te hanteren. De meldcode richt zich op huiselijk geweld en kindermishandeling.

De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is een stappenplan waarin staat hoe bijvoorbeeld een huisarts, kinderopvangmedewerker, leerkracht of hulpverlener moet omgaan met het signaleren en melden van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling.

De [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#) bepaalt dat organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren in de sectoren onderwijs, gezondheidszorg, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, sport, jeugdzorg en justitie een meldcode moeten hebben én het gebruik ervan moeten bevorderen.

Functies van de meldcode

De verplichting voor organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren om een meldcode te hanteren, heeft tot doel beroepskrachten te *ondersteunen* in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een meldcode bevat o.a. een stappenplan. Dit stappenplan leidt de beroepskracht stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. De stappen maken de beroepskracht duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij, rekening houdend met zijn beroepsgeheim, op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het al dan niet doen van een melding.

Verplichtingen van instellingen en beroepskrachten

In het kader van de Wet verplichte meldcode hebben *instellingen* de plicht om:

- te beschikken over een meldcode die aan de wettelijke eisen voldoet, én
- om de kennis over en het gebruik van de meldcode binnen de eigen organisatie te bevorderen.

De meldcode is geen meldplicht. Door te werken met een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de professional. Het stappenplan van de meldcode biedt bij die afweging houvast.

Toelichting kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling is meer dan lichamelijk geweld: het gaat om elke vorm van voor het kind bedreigende en gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard.

Kindermishandeling is elke fysiek, psychisch of seksueel bedreigende of gewelddadige omgang met een kind jonger dan achttien jaar (minderjarige). Dit geweld kan actief zijn (iemand iets aandoen) of passief (niets doen).

Dat ook verwaarlozing tot kindermishandeling gerekend wordt, blijkt uit het woord 'passief' in de definitie. De schade als gevolg van mishandeling kan zich op verschillende manieren voordoen: in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Het gaat dus niet alleen om zichtbare schade, zoals blauwe plekken of brandwonden. Kindermishandeling kan ook geestelijke schade veroorzaken.

Let op! Is er sprake van partnergeweld in een relatie met kinderen? Dan is hier automatisch sprake van kindermishandeling. (bron: website www.veiligthuis.nl, oktober 2018)

Er worden zes vormen van kindermishandeling onderscheiden:

- lichamelijke mishandeling; (waaronder ook eerwraak en meisjesbesnijdenis)
- psychische of emotionele mishandeling; vechtscheiding
- lichamelijke verwaarlozing
- psychische of emotionele verwaarlozing; onderwijsverwaarlozing
- seksueel misbruik.
- kinderen zijn getuige van huislijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat zich afspeelt binnen de huiselijke sfeer en niet direct zichtbaar is voor de omgeving. De term 'huiselijk' verwijst dus naar de relatie tussen de betrokkenen. Het kan bijvoorbeeld gaan om geweld tussen (ex-)partners, tussen ouder en kind of overige familieleden.

Bij huiselijk geweld is er altijd sprake van een machtsverschil tussen de dader en het slachtoffer, bijvoorbeeld tussen man en vrouw of tussen ouder(s) en kind.

Slachtoffers van huiselijk geweld zijn meestal vrouwen en kinderen, zij zijn de meest kwetsbare groep. Maar ook mannen en ouderen krijgen te maken met huiselijk geweld. Huiselijk geweld komt voor in zowel hetero als homoseksuele relaties.

Vaak ervaren plegers hun eigen gedrag niet als gewelddadig doordat het in het gezinssysteem als normaal ervaren wordt.

Huiselijk geweld kan vele vormen aannemen, zoals:

- Lichamelijk geweld, zoals mishandeling, slaan, stompen, duwen, schoppen, aan haren trekken, steken met een mes, toebrengen van zwaar lichamelijk letsel, doodslag, moord, etc.
- Geestelijk geweld en/of verwaarlozing, zoals dreigen met fysiek geweld, geestelijke terreur, kleineren, uitschelden, intimideren, dreigen kinderen af te pakken, paspoort verstopten, vernielen eigendommen. Het is vaak gericht op het creëren van angst, paniek of afhankelijkheid.
- Seksueel geweld, zoals seks afdwingen, ongewenste intimiteiten en verkrachting binnen relatie, seksuele kindermishandeling en gedwongen prostitutie.
- Belaging (stalking), zoals volgen, bespieden of opwachten van partners of ex-partners die daar geen weet van hebben of daar niet van gediend zijn.
- Financiële uitbuiting, zoals afhandig maken van bijvoorbeeld geld, sieraden of andere bezittingen, onvoldoende middelen geven om (zelfstandig) te leven.
- Schending van grondrechten, zoals iemand geen privacy gunnen, bezoek wegsturen, post achterhouden, iemand opsluiten en verbieden of beletten (alleen) naar buiten te gaan, etc.
- Eergerelateerd geweld, geestelijk of lichamelijk geweld om de geschonden eer van de familie te herstellen. Bijvoorbeeld een meisje bedreigen of mishandelen omdat zij zich verzet tegen een gedwongen huwelijk. Eerwraak is de meest extreme vorm van eergeweld.
- Schadelijke traditionele praktijken, zoals meisjesbesnijdenis, kindhuwelijken en huwelijksdwang.

Vaak is er sprake van een combinatie van deze vormen.

(bron: www.veiligthuis.nl, oktober 2018)

Raadpleeg bijlage 1 voor lijst met mogelijke signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling en/of huiselijk geweld

De stappen van de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Vooraf enkele opmerkingen:

- Voor noodsituaties kan bijlage 2 van deze meldcode als ondersteuning dienen.
- Handel nooit alleen! Blijf steeds in contact met deskundige collega's om je heen: IVP, IB-er en directeur.
- Blijf steeds in contact met de ouder(s). Hoe beter het contact, hoe lager de drempel voor gesprek.
- Leg elke stap die in dit protocol wordt gezet schriftelijk vast. Daarbij zijn feitelijke gegevens van groot belang naast de gebruikte argumenten om een bepaalde keuze te maken.
- Elke stap die in het stroomschema wordt genoemd, wordt meer in detail uitgewerkt in de verdere tekst van deze meldcode.

De stappen:

1. In kaart brengen van signalen.
2. Overleggen met een collega. En eventueel raadplegen van [Veilig Thuis](#): het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Of een deskundige op het gebied van letselduiding.
3. Gesprek met de betrokkene(n).
4. Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. En bij twijfel altijd [Veilig Thuis](#) raadplegen.
5. Beslissen over melden én het organiseren van hulp.

Bovenstaande stappen worden na het signaleren op korte termijn van elkaar uitgevoerd. De volgorde van de stappen staat niet vast. Er kan van worden afgeweken. De veiligheid van de betrokkenen staat voorop. Stap 3, het gesprek met de betrokkenen kan ook vaker plaatsvinden tussen de stappen in.

Stroomschema stappen meldcode:

Start

- Je ervaart een professioneel 'niet-pluis-gevoel'.
- Dit heeft betrekking op huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Stap 1

- Breng de signalen in kaart

Stap 2

- Collegiale consultatie met IB-er / IVP / directeur.
- Advies is mogelijk bij Veilig Thuis of ondersteuningsteam

Stap 3

- Gesprek met ouders (en leerling). Zie bijlage 4 voor hulp bij dit gesprek.
- Advies is mogelijk bij ondersteuningsteam of Veilig Thuis.

Stap 4

- Maak een multidisciplinaire afweging van de ernst van de situatie. Gebruik hierbij het ['afwegingskader meldcode voor onderwijs en leerplicht'](#).
- Doe dit samen met de directeur en de IB-er

Stap 5

In stap 5 worden twee beslissingen genomen:
het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en vervolgens
het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon in het onderwijs vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Deze vragen staan uitgewerkt in het 'afwegingskader meldcode voor onderwijs en leerplicht'.

Vervolgens wordt besloten of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel de school als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden. Melden is niet verplicht en kan als dat echt wenselijk is ook anoniem.

Let op:

- Indien er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid is melden noodzakelijk
- Indien het gaat om een strafbaar feit, bestaat er een meldplicht.
- Bij zelf hulp organiseren: gesprekken voeren > hulp organiseren > effect volgen > evalueren (daarna afronden, of alsnog melding doen).
- Bij melden: Vooraf bespreken met ouders (Zie bijlage 5 voor extra informatie).

Vervolg

- Volgen en afsluiten: Blijf na hulp/melding in contact met ouder(s) en leerling.
- Blijf goede afspraken maken over zorgcoördinatie en onderwijs aan de betreffende leerling.

LET OP: Deze meldcode heeft betrekking op geweld of mishandeling van een kind in de privé-sfeer. Bij het waarnemen van of een redelijk vermoeden van (seksueel) misbruik of geweld dat wordt verricht door een Skobos-medewerker, geldt een **meldplicht** bij de directeur of het Bestuur. Het bevoegd gezag heeft daarna de verplichting om hiervan aangifte te doen.

Als een gesprek met ouders echt niet mogelijk is, zal een zorgvuldige afweging gemaakt moeten worden tussen het gewicht van de vertrouwelijkheid en het belang van bescherming van de betrokken leerling. Zie hiervoor bijlage 2.

Wie heeft welke verantwoordelijkheid?

Deze uitwerking van de meldcode is opgedeeld in drie gedeelten aan de hand van de functie van de medewerkers binnen de school.

In kader 1 staan de medewerkers met een **signaleringsverantwoordelijkheid** vermeld.

In kader 2 staan de medewerkers met een **signalerings- en bespreekverantwoordelijkheid**.

In kader 3 staan de medewerkers met een **signalerings-, bespreek- en handelingsverantwoordelijkheid**.

Voor de: conciërge, onderwijsassistent, administratief medewerker, overblijfskracht, medewerker buitenschoolse opvang, chauffeur schoolvervoer, oudercontact medewerker en eventuele anderen.

Er is sprake van een signaleringsverantwoordelijkheid. Dat houdt in dat je bij de eerste signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld overlegt met collega's en informatie overdraagt.

De stappen van de meldcode gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle beroepskrachten die binnen de school werkzaam zijn.

Om zorgvuldig te reageren moet je weten wat kindermishandeling en huiselijk geweld inhoudt en welke vormen er bestaan. Daarnaast is het belangrijk om te weten welke signalen je kunt koppelen aan een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Kader 1

Voor de: leerkracht / gedragsspecialist / trajectbegeleider / leerlingbegeleider

Er is sprake van een signalering- en bespreekverantwoordelijkheid.

- Signalering van kindermishandeling/ huiselijk geweld als grondhouding:

De stappen van de meldcode gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle beroepskrachten die binnen het basisonderwijs werkzaam zijn. Zo gezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met kinderen en jongeren wordt verondersteld. De stappen in de meldcode wijzen je de weg als je meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

- Het communiceren over/bij vermoedens van kindermishandeling:

Bij je beroepsprofiel hoort - naast signalering - ook de verantwoordelijkheid om vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld met ouders en kinderen bespreekbaar te maken. Dit houdt in dat je nav je vermoedens en signalen overlegt met (één of meer) deskundige collega's/OT en/of dat je collegiaal advies vraagt bij Veilig Thuis. Er kan besloten worden dat je zelf (ofwel iemand anders ofwel samen) het gesprek aangaat met het kind en zijn/haar ouders, waarbij je je zorgen bespreekbaar maakt.

Kader 2

Voor de: IB-er / Zorgcoördinator / Aandachtsfunctionaris sociale veiligheid / Interne vertrouwenspersoon / Schoolpsycholoog / Directeur / Bestuurder

Er is sprake van een signalerings-, bespreek- en handelings-verantwoordelijkheid.

- Signalering van kindermishandeling als grondhouding:

De stappen van de meldcode gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle beroepskrachten die binnen het basisonderwijs werkzaam zijn. Zo gezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met kinderen en jongeren wordt verondersteld. De stappen in de meldcode wijzen je de weg als je meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

- Het communiceren en handelen bij vermoedens van kindermishandeling:

Bij je beroepsprofiel hoort - naast signalering - ook de verantwoordelijkheid om vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld met ouders en kinderen bespreekbaar te maken. Daarnaast wordt van je verwacht dat je hulpverlening in gang zet (of laat zetten) en waar nodig bescherming. Je beslist samen met je collega's of het doen van een melding bij Veilig Thuis nodig is. Ook maak je met beroepskrachten binnen en buiten de school afspraken over de onderlinge taakverdeling.

Als IB-er of aandachtsfunctionaris kindermishandeling ben je verantwoordelijk voor de coördinatie van het interne teamoverleg. Als lid van de directie of het bestuur ben je verantwoordelijk voor het beleid, de (interne) organisatie en het creëren van de benodigde randvoorwaarden.

Kader 3

Schoolspecifieke uitwerking

Stap 1: In kaart brengen van signalen.

We leggen de signalen vast in het format (bijlage 3) in Esis. Gebruik daarbij de 1-2-3-regel:
1x= incident, 2x= signaal, 3x= patroon= actie

Stap 2: Overleggen met een collega.

Ivet van Moorsel (interne vertrouwenspersoon, IB en aandachtsfunctionaris sociale veiligheid)

Ralf Burggraaff (directeur)

Of Agnes Kuiper of Wilfred van Nunen (externe vertrouwenspersoon van SKOBOS)

Een van hen kan Veilig Thuis raadplegen

Stap 3: Gesprek met de betrokkenen

Door: Betrokken ouders, leerkracht van het kind, en Ralf Burggraaff en/ of Ivet van Moorsel

Stap 4: Wegen van het huiselijk geweld of kindermishandeling,

bij twijfel raadplegen Veilig Thuis en/of OT.

Door: Leerkracht en Ralf Burggraaff en/ of Ivet van Moorsel

Stap 5: Beslissen melden bij Veilig Thuis door Ralf Burggraaff.

Beslissen organiseren van hulp.

Door: Ralf Burggraaff en/ of Ivet van Moorsel

Bovenstaande stappen worden na het signaleren op korte termijn van elkaar uitgevoerd. De volgorde van de stappen staat niet vast. Er kan van worden afgeweken. De veiligheid van de betrokkenen staat voorop. Stap 3, het gesprek met de betrokkenen kan ook vaker plaatsvinden tussen de stappen in.

Beslis als school/ bestuur ook wanneer een zorgsignaal wordt afgegeven in het signaleringssysteem 'Zorg voor Jeugd'. De IB-ers hebben hier toegang toe. Met dit zorgsignaal, worden eventuele andere hulpverleners in het gezin geïnformeerd over de betrokkenheid van de school bij dit gezin.

Bijlage 1 Lijst met mogelijke signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling

Deze signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waarvan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

DE SIGNALEN

Lichamelijk welzijn:

- Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- Groeiachterstand
- Te dik
- Slecht onderhouden gebit
- Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- Kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- Oververmoeid
- Vaak ziek
- Ziektes herstellen slecht
- Kind is hongerig
- Eetstoornissen
- Achterblijvende motoriek
- Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind, algemeen:

- Timide, depressief
- Weinig spontaan
- Passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- Apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- Labiel
- Erg nerveus
- Hyperactief
- Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- Negatief lichaamsbeeld
- Agressief, vernielzucht
- Overmatige masturbatie

Gedrag tegenover andere kinderen:

- Agressief
- Speelt weinig met andere kinderen
- Wantrouwend
- Niet geliefd bij andere kinderen

Gedrag tegenover ouders:

- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Gedrag tegenover andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden
- Angst voor lichamelijk onderzoek
- Verstijft bij lichamelijk contact
- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Agressief
- Overdreven aanhankelijk
- Wantrouwend
- Vermijdt oogcontact

Overig gedrag:

- Plotselinge gedragsverandering
- Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- Slechte leerprestaties
- Rondhangen na school
- Taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder:

- Onverschillig over het welzijn van het kind
- Laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- Troost het kind niet
- Geeft aan het niet meer aan te kunnen
- Is verslaafd
- Is ernstig (psychisch) ziek
- Kleedt het kind te warm of te koud aan
- Zegt regelmatig afspraken af
- Houdt het kind vaak thuis van school
- Heeft irreële verwachtingen van het kind
- Zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie:

- Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- Sociaal isolement
- Alleenstaande ouder
- Partnermishandeling
- Gezin verhuist regelmatig
- Slechte algehele hygiëne

SIGNALEN SPECIFIEK VOOR SEKSUEEL MISBRUIK

Lichamelijk welzijn:

- Wondingen aan geslachtsorganen
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina of anus
- Pijn in bovenbenen
- Pijn bij lopen of zitten

- Problemen bij plassen
- Urineweginfecties
- Seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind:

- Drukt benen tegen elkaar bij lopen
- Afkeer van lichamelijk contact
- Maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Voor meer informatie en signalen per leeftijdsgroep raadpleeg:

<https://signalenkaart.nl/>

<https://handelingsprotocol.nl/utrecht-bo-1-stap-1-signaleren/dossiervorming>

Bijlage 2   Achtergrondinformatie over hoe te handelen in noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kun je meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kun je zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kun je overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

LET OP: Doe dit nooit alleen! Overleg je handelen vooraf met de directeur en de IB-er. In dit overleg wordt afgewogen of er werkelijk sprake is van een noodsituatie en wordt afgesproken wie de eventuele melding zal gaan doen. De directeur zal de melding verrichten ter bescherming van de relatie tussen leerkracht en ouder(s). De anonimiteit van de melder is niet gegarandeerd.

Belangrijke telefoonnummers voor noodsituaties:

- veilig Thuis: 0800-2000
- politie voor noodgevallen: 112
- spoedeisende zorg jeugd: 088 0666999

In geval van ernstige incidenten, of (verwachte) belangstelling van de pers, dient het Bestuur te worden geïnformeerd.

Bijlage 3 Voorbeeld format voor registreren acties meldcode

Registraties kunnen ook worden opgenomen in Esis of in het groeidocument van de leerling

Algemene gegevens	
Naam kind	
Geb datum	
Groep	
Naam ouders /voogd	
Naam melder	
Datum Melding	

Stap 1 Welke signalen worden waargenomen
Genoteerd door: Datum:
Wat zie en hoor je?

Stap 2 Advies IB /Schoolvertrouwenspersoon / AMK/ Steunpunt huislijk geweld
Genoteerd door: Datum:
Wie is geadviseerd en wat was het advies

Stap 3 In gesprek met client / ouders /kind
Gesprek gevoerd door: Datum:
Noteer kort het gesprek

Stap 4 Afweging aard / ernst van huiselijk geweld / kindermishandeling

Genoteerd door:

Datum:

Betrokkenen

Stap 5 Beslissen

Genoteerd door:

Datum:

1. Melden bij Veilig Thuis?

2. En hulp organiseren?

Stap 6 Volgen / Afsluiten

Genoteerd door:

Datum:

Welke vervolgspraken zijn gemaakt.

Bijlage 4 Tips voor het gesprek met de betrokkenen

Het contact of een gesprek met ouders en/of kind is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld om je zorgen te delen, informatie te verzamelen of om te motiveren voor hulp. Bepaal voorafgaand aan het gesprek goed wat je doel is, bereid je goed voor en geef ouder(s) en/of kind tijd en ruimte om te reageren

ZORGEN DELEN

Als je zorg hebt over een leerling, bespreek dat dan zo snel mogelijk met ouders. De meeste ouders willen hun kind helemaal niet mishandelen, maar door hun eigen problemen gebeurt het soms toch. Het is heel vervelend voor ouders als zorgen achter hun rug om worden besproken, zonder dat zij daar zelf in gekend zijn. Het is daarom belangrijk om je zorgen met ouders te delen, zodat ze hun verantwoordelijkheid kunnen nemen. Heb je direct contact met ouders, benoem dan wat je ziet. Voorkom dat er een lijst 'onbesproken zorgen' ligt, waardoor ouders zich afvragen waarom zij niet eerder op de hoogte zijn gesteld. Ouders zijn immers de belangrijkste gesprekspartners en informatiebron.

Wanneer je een vermoeden hebt van kindermishandeling kan het heel lastig lijken om met ouders in gesprek te gaan. Toch zal een dergelijk gesprek nodig zijn voor een juiste beeldvorming. In zo'n gesprek kan bijvoorbeeld blijken dat er iets anders aan de hand is. Het kan ook net het duwtje zijn dat ouders nodig hebben om hulp te gaan zoeken. En in situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, heb je een reden te meer om je ernstige zorgen te maken. Daarnaast is het goed om jezelf de vraag te stellen: welke ouder vindt het nu vervelend dat iemand oog heeft voor zijn of haar kind? En houd rekening met het feit dat de leerling ook door iemand anders dan de ouders mishandeld kan worden. Probeer in het gesprek met ouders de zorgen die je hebt te delen door naast de ouder te gaan staan in plaats van tegenover de ouder.

IN GESPREK MET OUDERS

Bespreek in het gesprek met ouders in ieder geval de zorg die je hebt over de leerling. Vertel feitelijk wat de zorgen zijn en vraag na of ouders deze zorg herkennen. Vertel ook wat goed gaat met de leerling. Houd bij het delen van de zorg rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees je ervan bewust dat dit doorgaans normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Het is niet makkelijk voor ouders om te horen dat het op sommige gebieden niet goed gaat met hun kind. Voor sommige ouders is het gesprek een opluchting, omdat ze zich erkend voelen in de eigen zorg over hun kind. Kijk tijdens het gesprek wat het verhaal bij ouders losmaakt, hoe ze reageren en of ouders al hulp krijgen. Bepaal van tevoren welke hulp je als school aan ouders biedt en voor welke hulp andere instanties zijn.

WANNEER NIET GELIJK IN GESPREK GAAN MET OUDERS

Wanneer de veiligheid van de leerling in het geding is, wanneer je een ernstige vorm van mishandeling vermoedt, bij dreiging of agressie van ouders, wanneer ouders eerder een gesprek geweigerd hebben, wanneer ouders weigeren de nodige hulp te zoeken of dreigen hun kind van de instelling weg te halen of dreigen het contact te beëindigen, overleg dan de situatie eerst met de directeur en de IB-er. Afhankelijk van de gegeven informatie of omstandigheden kan eventueel met behulp van Veilig Thuis nagegaan worden of gespecialiseerde hulpverlening of de politie benaderd dient te worden om een veilige situatie voor een gesprek te creëren.

VOORBEREIDING VAN EEN GESPREK MET OUDERS

De zorg over de leerling kan van dien aard zijn dat een oudergesprek nodig is. Bedenk, voordat je hierover een afspraak maakt, in samenwerking met de IB-, wat het doel is van het gesprek, wie het gesprek met de ouders gaat voeren en wat je aan ouders vertelt als reden voor het gesprek. Bedenk ook of je het wenselijk of noodzakelijk vindt het gesprek samen met een collega te voeren en of het voor je eigen veiligheid nodig is dat een collega op de hoogte is van het gesprek en in de buurt is. Overweeg van te voren ook waar je het gesprek wilt houden, hoe laat, en of er opvang is voor de leerling en eventuele andere kinderen. En beslis of je met beide ouders afspreekt of met één ouder. Bedenk ook welke rol de leerling eventueel in het gesprek krijgt.

Tips

Gesprek met ouder(s) en/of kind

- Leg doel gesprek uit
- Omschrijf bij het delen van zorg concreet wat je zorg is (zonder het woord kindermishandeling te gebruiken)
- Beschrijf feiten en waarnemingen, wat je is opgevallen
- Nodig uit tot reageren
- Kijk naar reactie, interpreteer daarna
- Vraag of ouders de genoemde concrete waarnemingen herkennen
- Respecteer de (ervarings-)deskundigheid van de ouders m.b.t. hun kind
- Nodig de ouders uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer..)
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat..)
- Wees eerlijk en open, pas op voor vrijblijvendheid
- Vraag hoe ouders de geuite zorgen beleven
- Vat gesprek samen. Is de boodschap aangekomen?
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouders een kopie

Bedenk je openingszin van tevoren.

- Bedenk ook wie je straks voor je hebt.
- Begin het gesprek met belangstellende vragen.
- Vertel daarna het doel van het gesprek.
- Spreek vanuit jezelf (ik denk, ik zie), maak de cliënt of ouder(s) geen verwijten.
- Rond het gesprek af met een samenvatting en check of de boodschap duidelijk is.

Let op:

- Doe geen toezeggingen die je niet waar kunt maken
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouders
- Ga na of er al hulp in het gezin is
- Als ouders zich dreigend uitlaten (wat uitzonderlijk is), benoem dat de ouder dreigt en stop het gesprek
- Wanneer de ouders helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal de ouder dan terug naar het hier en nu, bijvoorbeeld door te vragen of er nog geld in de parkeermeter moet, of suiker of melk in de koffie

INLEIDENDE ZINNEN:

Wanneer je met ouders jouw zorg over hun kind wilt bespreken, kun je gebruik maken van “hulpzinnen”. Hieronder volgen enkele voorbeelden.

- Ik wil met u praten over de verandering in het gedrag van ...{NAAM LEERLING}...
- Ik maak me zorgen over ... {NAAM LEERLING}..., omdat.....
- Er is een verandering ontstaan in de groep, sindsdien is ...{NAAM LEERLING}... ..

DE WERKELIJKE BOODSCHAP:

Vanuit het benoemen van feiten, kan die als volgt luiden:

- Mij valt op.... , het lijkt of.....
- Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk.....,
- ...{NAAM LEERLING}... is de laatste tijd wat stiller, ongeconcentreerder, rumoeriger, drukker, afweziger, verdrietiger, boos, geheimzinniger) en daar maak ik me zorgen over.
- ...{NAAM LEERLING}... heeft de laatste tijd wat moeite met andere kinderen, mij valt op...
- ...{NAAM LEERLING}... is de laatste tijd zo afhankelijk en vraagt veel aandacht (heeft moeite met de regels) Hoe ervaart u dat zelf? ... Weet u misschien wat de oorzaak hiervan kan zijn?
- Hoe gaat het bij u thuis?
- Is er iets gaande in de omgeving van ...{NAAM LEERLING}... (vriendjes, op straat, familie)
- Het lijkt of ...{NAAM LEERLING}... gepest wordt (of uitgescholden/ bang/ straf krijgt/ klem zit/ gedwongen wordt/niet gelukkig is) en daar last van heeft, wat merkt u daarvan?

HET VERVOLG:

- Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er verandering in het gedrag van ...{NAAM LEERLING}... heeft plaatsgevonden.

TIPS:

- Vraag de IB-er / interne vertrouwenspersoon om advies of ondersteuning voor gespreksvoering met ouders
- Kijk of een collega met jou het gesprek wil oefenen

(Bron: Noord-Hollands protocol. Zorgsignalering en handelen bij kindermishandeling. Voor beroepskrachten die werken met kinderen tot 18 jaar en/of hun (aankomende) ouders, een uitgave van Bureau Jeugdzorg Noord-Holland. Juni 2007.)

Bijlage 5 Hoe vertel je ouders over melding bij Veilig Thuis?

In sommige situaties is een melding bij Veilig Thuis nodig. Bij een open melding, waarin ouders op de hoogte worden gesteld dat jij de melder bent, horen de meeste ouders dat liever van jou dan van Veilig Thuis. Hierdoor komt het contact vanuit Veilig Thuis minder onverwachts, en hebben ouders niet het gevoel dat je achter hun rug om te werk bent gegaan. De mededeling aan ouders, dat je gaat melden, kan moeilijk zijn. Vaak gaat hier al een proces aan vooraf, zijn er één of meerdere gesprekken geweest en blijken ouders niet of onvoldoende ontvankelijk voor jouw bezorgdheid.

Melding vindt altijd plaats in overleg met de directeur en de IB-er van de school. Daar wordt ook afgesproken wie de feitelijke melding gaat doen. Bij die melding dienen ook de vervolgstappen die de school onderneemt besproken te worden.

HET GESPREK MET DE OUDER(S) OVER DE MELDING BIJ VEILIG THUIS

- Neem de tijd voor het gesprek, wees serieus en laat merken dat je bezorgd bent over hun kind
- Vat jouw zorg, waarbij je denkt aan (vermoedelijke) kindermishandeling zo concreet mogelijk samen voor de ouders
- Noem ook, indien van toepassing, kort de gesprekken en stappen die je reeds met ouders doorlopen hebt
- Stel ouders op de hoogte dat je jouw zorg over hun kind waarbij je het vermoeden hebt van kindermishandeling gaat melden bij Veilig Thuis. Vraag geen toestemming
- Leg duidelijk uit dat je merkt dat ouders niet dezelfde zorg of oplossing delen als jij (de school) of dat je het nodig vindt dat gespecialiseerde mensen de zorgwekkende situatie onderzoeken
- Vertel ouders dat je je zodanig (ernstig) zorgen maakt, dat het jouw verantwoordelijkheid is om daarbij de hulp van Veilig Thuis in te schakelen
- Beschrijf Veilig Thuis als een instelling waar iedereen die zich zorgen maakt over kinderen en denkt aan (vermoedelijke) kindermishandeling terecht kan
- Vertel dat je het aan Veilig Thuis overlaat om verder in gesprek te gaan over de zorgen
- Voer het gesprek eventueel samen met de IB-er, directeur of een andere collega uit het team.

VOORBEELDZINNEN:

In het gesprek over de melding kun je gebruik maken van één van de volgende hulpzinnen. Kies een zin die past bij de situatie.

Let op, het zijn voorbeeldzinnen. Elke situatie is anders. Het ondersteuningsteam of Veilig Thuis kan meedenken in de aanpak van een gesprek.

- Ik denk dat het goed is wanneer u met Veilig Thuis verder gaat praten over de zorg die u en ik hebben over ...{NAAM LEERLING}... . Veilig Thuis is gespecialiseerd in het onderzoeken van (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling.
- In mijn werk als .... (vul je beroep in) is het mijn taak te letten op het welzijn van de kinderen. Ik (of de school) maak me zodanig zorgen om ...{NAAM LEERLING}... , dat ik dit ga melden bij Veilig Thuis. Omdat ik me kan voorstellen dat dit geen prettige boodschap voor u is, vertel ik het zelf aan u, in plaats van dat u het van een medewerker van Veilig Thuis hoort.
- Ik (evt. ..en mijn collega's) maak me zorgen over ...{NAAM LEERLING}... en heb daarbij een vermoeden van ... (vul in: mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik). Vandaar dat ik (wij) onze zorg over ...{NAAM LEERLING}... ga(an) melden bij Veilig Thuis, zodat zij vanuit hun specifieke deskundigheid en bevoegdheden de zorgwekkende situatie kunnen onderzoeken.
- Ik begrijp dat deze mededeling naar voor u is. Het is mijn verantwoordelijkheid vanuit mijn werk om (ernstige) zorgen met ouders te delen. Wanneer (vul in....deze zorg niet gedeeld wordt; ...geen passende hulp gevonden wordt; ... specifiek onderzoek nodig is), is het mijn taak de hulp van Veilig Thuis in te schakelen. Ik doorloop deze stappen volgens een protocol, dat wij als school/

schoolbestuur in werking stellen wanneer we (vul in ...zorg hebben over een leerling; ..... (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling signaleren.

- Na het benoemen van signalen, gesprekken en stappen: De signalen zijn nog steeds aanwezig, helaas hoort dat vaak bij kinderen die mishandeld zijn of worden. Vandaar dat we melden bij Veilig Thuis

Bron: Noord-Hollands protocol. Zorgsignalering en handelen bij kindermishandeling. Voor beroepskrachten die werken met kinderen tot 18 jaar en/of hun (aankomende) ouders, een uitgave van Bureau Jeugdzorg Noord-Holland. Juni 2007.